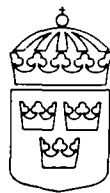

Regeringens proposition 1994/95:51

Överklagande av Datainspektionens beslut i vissa
ärenden

Prop.
1994/95:51

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 oktober 1994

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Datainspektionens beslut i ärenden enligt kreditupplysningslagen (1973:1173), inkassolagen (1974:182) och lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m., som hittills har överklagats hos regeringen, i fortsättningen skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, dvs. hos länsrätt i första instans. Bestämmelserna om prövningstillstånd i Regeringsrätten skall inte gälla talan som Justitiekanslern för. Mål om viten enligt kreditupplysningslagen och inkassolagen skall inte få föras vidare från länsrätt till kamrarrätt, om inte prövningstillstånd har meddelats.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i inkassolagen (1974:182)	6
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.	7
2.4	Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)	8
2.5	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	9
3	Ärendet och dess beredning	10
4	Nuvarande ordning	10
4.1	Kreditupplysningslagen (1973:1173)	10
4.2	Inkassolagen (1974:182)	12
4.3	Lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.	14
4.4	Antalet ärenden hos regeringen	14
5	Överväganden	15
6	Ikraftträdande m.m.	19
7	Kostnader	19
8	Författningskommentar	19
8.1	Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)	19
8.2	Förslaget till lag om ändring i inkassolagen (1974:182)	20
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.	20
8.4	Förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)	21
8.5	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	22
Bilaga 1	Kreditupplysningsutredningens lagförslag	23
Bilaga 2	Remissinstanser, Kreditupplysningsutredningen	24

Bilaga 3	Promemorians lagförslag	25	Prop. 1994/95:51
Bilaga 4	Remissinstanser, Promemorian Överklagande av Datainspektionens beslut i ärenden enligt inkassolagen	27	
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	28	
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	32	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 oktober 1994	34	

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
2. lag om ändring i inkassolagen (1974:182),
3. lag om ändring i lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.,
4. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291), och
5. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs att 23 § kreditupplysningslagen (1973:1173)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan mot Datainspektionens beslut föres hos regeringen genom besvär. Justitiekanslern får föra talan för att tillvarata allmänna intressen.

Föreslagen lydelse

23 §

Datainspektionens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Justitiekanslern får föra talan för att ta till vara allmänna intressen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut om föreläggande eller utdömande av vite.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Beslut som har meddelats före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

Härigenom föreskrivs att 19 § inkassolagen (1974:182)² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Talan mot Datainspektionens beslut föres hos regeringen genom besvär. Justitiekanslern får föra talan för att tillvarata allmänna intressen.

Datainspektionens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Justitiekanslern får föra talan för att ta till vara allmänna intressen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut om föreläggande eller utdömande av vite.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Beslut som har meddelats före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

² Lagen omtryckt 1981:738.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.

Prop. 1994/95:51

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som har beslutat om revision och den hos vilken revisionen sker får överklaga Datainspektionens beslut enligt denna lag *till regeringen*. Även Justitiekanslern får *överklaga ett sådant beslut* för att ta till vara allmänna intressen.

Föreslagen lydelse

6 §³

Den som har beslutat om revision och den hos vilken revisionen sker får överklaga Datainspektionens beslut enligt denna lag *hos allmän förvaltningsdomstol*. Även Justitiekanslern får *föra talan* för att ta till vara allmänna intressen.

Ett beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte annat anges i beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Beslut som har meddelats av Datainspektionen före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

³ Senaste lydelse 1994:478.

2.4 Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Prop. 1994/95:51

Härigenom föreskrivs att 35 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1994/95:27 Föreslagen lydelse

35 §

Ett överklagande av kammarrättens beslut i ett mål som har väckts hos kammarrätten genom överklagande, underställning eller ansökan prövas av Regeringsrätten endast om Regeringsrätten har meddelat prövningstillstånd.

Meddelas inte prövningstillstånd, står kammarrättens beslut fast. En upplysning om detta skall tas in i Regeringsrättens beslut.

Vad som sägs i första stycket gäller inte

1. talan som Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern för i mål om disciplinansvar eller om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom hälso- eller sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller om återkallelse av behörighet att utöva veterinäryrket,

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt datalagen (1973:289) eller lagen (1990:484) om övervakningskameror m.m.

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt datalagen (1973:289), *kreditupplysningslagen (1973:1173)*, *inkassolagen (1974:182)*, *lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision*, m.m. eller lagen (1990:484) om övervakningskameror m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

6 §⁴

Sekretess gäller hos Datainspektionen i ärende om tillstånd eller tillsyn, som enligt lag ankommer på inspektionen, och i ärende om sådant bistånd som avses i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Har uppgift, för vilken gäller sekretess enligt vad nu har sagts, lämnats till *regeringen eller* Justitiekanslern, gäller sekretessen också där.

Sekretess gäller hos Datainspektionen i ärende om tillstånd eller tillsyn, som enligt lag ankommer på inspektionen, och i ärende om sådant bistånd som avses i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Har uppgift, för vilken gäller sekretess enligt vad nu har sagts, lämnats till Justitiekanslern, gäller sekretessen också där.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om uppgifter i ärenden i vilka Datainspektionen har meddelat beslut före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 1982:447.

Sedan länge pågår i regeringskansliet ett arbete i syfte att minska regeringens befattning med förvaltningsärenden. Ett led i detta arbete är att föra bort överklaganden från regeringen när så lämpligen kan ske.

Datainspektionen handlägger ärenden med tillämpning av datalagen (1973:289), kreditupplysningslagen (1973:1173), inkassolagen (1974:182) och lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. Datainspektionens beslut enligt dessa lagar överklagas hos regeringen.

Regeringen har i prop. 1993/94:217 En reformerad datalag föreslagit att regeringens prövning av överklaganden av ärenden enligt datalagen skall upphöra och att Datainspektionens beslut i stället skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Kreditupplysningsutredningen har i sitt slutbetänkande Integritet och effektivitet på kreditupplysningsområdet (SOU 1993:110) lagt fram bland annat motsvarande förslag i fråga om kreditupplysningslagen. Utredningens lagförslag i relevant del finns i *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr 93-4910). Övriga delar av Kreditupplysningsutredningens förslag bereds nu i Justitiedepartementet.

I en promemoria upprättad i Justitiedepartementet – Överklagande av Datainspektionens beslut i ärenden enligt inkassolagen – har lagts fram ett likartat förslag beträffande Datainspektionens beslut enligt inkassolagen. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr 94-1821).

I en promemoria upprättad i Finansdepartementet har lagts fram ett likartat förslag beträffande Datainspektionens beslut enligt lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. Justitiekanslern, Riksskatteverket och Datainspektionen har beretts tillfälle att lämna synpunkter på förslaget.

Även Domstolsverket har beretts tillfälle att yttra sig över de förslag som regeringen nu lägger fram.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 1 september 1994 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. I propositionen har regeringen följt Lagrådets förslag.

4 Nuvarande ordning

4.1 Kreditupplysningslagen (1973:1173)

Kreditupplysningslagen syftar i första hand till att undanröja riskerna

för att kreditupplysning skall medföra otillbörligt intrång i de kreditsökandes personliga integritet eller leda till skada genom oriktiga eller missvisande uppgifter. Samtidigt är lagen avsedd att bidra till en effektivt fungerande kreditupplysningsverksamhet.

Lagen gäller i första hand sådan kreditupplysningsverksamhet som innebär att någon, utom i enstaka fall, lämnar kreditupplysningar mot ersättning eller som ett led i näringsverksamhet. Även annan kreditupplysningsverksamhet omfattas av lagen, om verksamheten är av större omfattning (1 §). Med kreditupplysning avses uppgift, omdöme eller råd, som lämnas till ledning för bedömning av annans kreditvärdighet eller vederhäftighet i övrigt i ekonomiskt hänseende (2 §).

Från lagens tillämpningsområde är viss kreditupplysningsverksamhet undantagen. Så är fallet vad gäller förmedling av kreditupplysningar mellan företag inom samma koncern samt inom den s.k. frikretsen. Denna krets utgörs av Sveriges Riksbank och sådana kreditinrättningar eller för kreditupplysningsverksamhet inrättade företag som står under Finansinspektionens tillsyn och som inte är kreditmarknadsbolag (1 § andra och tredje styckena).

Den kreditupplysningsverksamhet som omfattas av lagen får bedrivas endast efter tillstånd från Datainspektionen (3 §). Sådant tillstånd får meddelas om det kan antas att verksamheten kommer att bedrivas på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt. Datainspektionen har möjlighet att förena tillstånd med föreskrift om hur verksamheten skall bedrivas och om skyldighet att anmäla ändrade förhållanden av betydelse för tillståndet (4 §).

För verksamhet som bedrivs genom offentliggörande av kreditupplysningar på sådant sätt som avses i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen krävs inte Datainspektionens tillstånd. Hit hör publicering av kreditupplysningar i tidskrifter men också offentliggörande av kreditupplysning i radio eller jämställda medier. Tillstånd behövs inte heller för att banker och andra kreditinstitut från EES-länderna skall ha rätt att bedriva kreditupplysningsverksamhet i Sverige med stöd av sin hemlandsauktorisering (3 §).

Regler för hur kreditupplysningsverksamhet skall bedrivas finns i 5–14 §§. Detta avsnitt inleds med den grundläggande bestämmelsen att kreditupplysningsverksamhet skall bedrivas på ett sådant sätt att den inte leder till otillbörligt intrång i personlig integritet genom innehållet i de uppgifter som förmedlas eller på annat sätt eller till att oriktiga eller missvisande uppgifter lagras eller lämnas ut. Personliga uppgifter av särskilt ömtålig natur får i princip inte samlas in, lagras eller vidarebefordras i kreditupplysningsverksamhet. Vissa typer av sådan ömtålig information kan dock undantagsvis få förekomma i kreditupplysnings-sammanhang. Datainspektionen kan, när synnerliga skäl föreligger, medge att uppgifter om brott, sjukdom, hälsotillstånd och liknande samlas in, lagras eller vidarebefordras (6 §).

Kreditupplysningslagen innehåller därutöver bl.a. bestämmelser om gallring av uppgifter, utlämnande av uppgifter, skyldighet att underrätta den som uppgift lämnats om, samt rättelse av oriktiga eller missvisande uppgifter.

Datainspektionen utövar tillsyn över den kreditupplysningsverksamhet som omfattas av lagen (15 §). Detta kan ske genom inspektion eller på annat sätt. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet är skyldig att lämna Datainspektionen de uppgifter om verksamheten som inspektionen begär för sin tillsyn (16 § andra stycket).

Om den som har Datainspektionens tillstånd att bedriva kreditupplysningsverksamhet åsidosätter någon bestämmelse i lagen eller i meddelat tillstånd, får inspektionen ändra tidigare meddelade föreskrifter eller meddela en ny föreskrift. Kan rättelse inte åstadkommas på annat sätt, får Datainspektionen återkalla tillståndet (17 §).

Beträffande bankföretag och andra kreditinstitut från EES-länderna, som bedriver kreditupplysningsverksamhet i Sverige med stöd av sin hemlandsauktorisering, gäller att huvudansvaret för tillsynen av deras verksamhet här i landet ligger på behörig myndighet i hemlandet. Datainspektionen har dock vissa möjligheter att ingripa mot dessa företag. Datainspektionen får förelägga ett sådant företag att vidta rättelse om företaget har överträtt kreditupplysningslagen eller meddelade föreskrifter. Om företaget inte följer föreläggandet, skall Datainspektionen underrätta behörig myndighet i företagets hemland. Sker trots detta inte rättelse, får Datainspektionen förbjuda företaget att göra nya åtaganden här i landet (17 a §).

Underlåter ett kreditupplysningsföretag att ge en omfrågad person information i samband med kreditupplysning eller underlåter företaget att rätta oriktiga eller missvisande uppgifter, kan Datainspektionen förelägga företaget vid vite att fullgöra sitt åliggande. Vitesföreläggande kan också användas av Datainspektionen i syfte att få tillgång till handlingar eller uppgifter i samband med tillsynsverksamheten (22 §).

Lagen innehåller även regler om straff, förverkande och skadestånd (19–21 §§).

Datainspektionens beslut får överklagas hos regeringen genom besvär. Justitiekanslern får föra talan för att tillvarata allmänna intressen (23 §).

Enligt förordningen (1982:481) om avgifter för Datainspektionens verksamhet skall kostnaderna för Datainspektionens verksamhet täckas genom avgifter för handläggningen av i förordningen upptagna ärenden, däribland ansökan enligt kreditupplysningslagen. Datainspektionen beslutar om avgifter enligt förordningen. Inspektionens beslut enligt förordningen överklagas hos regeringen genom besvär.

Regeringens avgöranden kan prövas av Regeringsrätten enligt bestämmelserna i lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut.

4.2 Inkassolagen (1974:182)

Inkassolagen syftar i första hand till att undanröja riskerna för att gäldenärer utsätts för otillbörliga inkassoåtgärder eller i övrigt tillfogas onödigt skada eller olägenhet genom inkassoverksamhet.

Med inkassoverksamhet avses indrivning av egen eller annans fordran genom krav eller annan inkassoåtgärd. Med inkassoåtgärd förstås åtgärd som innebär annan påtryckning på gäldenären än angivande av tid för betalning eller uppgift om att fordringen kommer att överlämnas till någon för inkasso, om den inte betalas (1 §).

Inkassoverksamhet som avser indrivning av fordringar för någon annans räkning eller fordringar som har övertagits för indrivning får – med vissa undantag – bedrivas endast efter tillstånd av Datainspektionen (2 §). Tillståndet får förenas med föreskrift om hur verksamheten skall bedrivas och om skyldighet att anmäla ändring av förhållanden som har haft betydelse för tillståndet (3 § andra stycket).

I inkassolagen finns vidare bestämmelser om hur inkassoverksamhet skall bedrivas och om vissa rättsförhållanden som berörs av verksamheten (4–12 §§). Här föreskrivs bl.a. att register som avser gäldenärer och som används i tillståndspliktig inkassoverksamhet får överlåtas eller upplåtas till annan endast efter medgivande av Datainspektionen samt att inspektionen föreskriver hur det skall förfaras med sådana register i vissa fall, bl.a. när verksamheten skall upphöra (10 a §).

Datainspektionen utövar tillsyn över lagens efterlevnad (13 §). Inspektionens tillsyn omfattar dock inte verksamhet som bedrivs av företag under Finansinspektionens tillsyn eller av advokat.

I 14 och 15 §§ inkassolagen finns bestämmelser om Datainspektionens tillsynsverksamhet. Inspektionen har rätt att företa inspektion hos den som bedriver inkassoverksamhet och att ta del av samtliga handlingar som rör verksamheten. Den som bedriver verksamheten skall lämna Datainspektionen de upplysningar om verksamheten som inspektionen begär för sin tillsyn. Om den som bedriver verksamheten underlåter att lämna tillgång till handling eller att lämna upplysning, får inspektionen förelägga vite. Om tillsynen föranleder det, kan inspektionen meddela föreskrifter om hur inkassoverksamheten skall bedrivas och om skyldighet att anmäla ändring av förhållanden som har haft betydelse för tillståndet att bedriva inkassoverksamhet. Föreskrifter om hur verksamheten skall bedrivas får förenas med vite. Om den som har fått tillstånd att bedriva inkassoverksamhet åsidosätter någon bestämmelse i inkassolagen eller någon föreskrift som har meddelats med stöd av lagen och rättelse inte vidtas eller om förutsättningarna för tillståndet i övrigt inte längre föreligger, får Datainspektionen återkalla tillståndet.

Inkassolagen innehåller också vissa bestämmelser om straff och skadestånd m.m. (17–18 §§).

Datainspektionens beslut överklagas hos regeringen genom besvär. Justitiekanslern får föra talan för att tillvarata allmänna intressen (19 §).

Avgifter för handläggningen hos Datainspektionen regleras för ärenden enligt inkassolagen på samma sätt som beträffande ärenden enligt kreditupplysningslagen.

Liksom i fråga om ärenden enligt kreditupplysningslagen kan regeringens avgöranden enligt inkassolagen prövas av Regeringsrätten enligt bestämmelserna i lagen om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut.

4.3 Lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.

Prop. 1994/95:51

Lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. gäller vid en myndighets revision avseende skatter och socialavgifter samt vid revision avseende uppgifts- eller anmälningsskyldighet enligt tullagen (1987:1065), när åtgärden innefattar automatisk databehandling av personuppgifter i personregister enligt datalagen (1973:289). Lagen syftar till att skydda mot att revisionen leder till otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet (2 §). Datainspektionen skall utöva tillsyn över att granskning med automatisk databehandling inte medför sådant otillbörligt intrång (3 §). Datainspektionen får om det behövs i enskilda fall meddela föreskrifter (4 §).

Datainspektionens beslut enligt lagen får överklagas av den som har beslutat om revisionen och av den hos vilken revisionen sker. Även Justitiekanslern får överklaga ett sådant beslut för att ta till vara allmänna intressen (6 §).

4.4 Antalet ärenden hos regeringen

Under åren 1991–1993 avgjorde regeringen sammanlagt nio förvaltningsärenden med tillämpning av *kreditupplysningslagen*, varav sex år 1992 och tre år 1993. Ett av de nio ärendena gällde frågan om tillstånd att bedriva kreditupplysningsverksamhet. I övriga ärenden har föreskrifter enligt kreditupplysningslagen meddelade av Datainspektionen överklagats.

Under åren 1991–1993 avgjorde regeringen sammanlagt 16 förvaltningsärenden med tillämpning av *inkassolagen*, varav tre år 1991, fyra år 1992 och nio år 1993. Fyra av besluten under år 1993 behandlade nära nog identiskt lika frågor beträffande fyra bolag i samma koncern.

Fyra av de 16 ärendena gällde frågan om tillstånd att bedriva inkasso-verksamhet. I sex ärenden hade föreskrifter enligt 15 § inkassolagen överklagats. De nyss nämnda fyra ärendena beträffande bolag i samma koncern rörde främst registerinnehållet i ett personregister. I två ärenden har regeringen inte tagit upp överklagandet till prövning på den grunden att Datainspektionen inte fattat något överklagbart beslut. I några ärenden har Datainspektionens beslut om handläggningsavgift överklagats. Ibland har dessutom datalagens bestämmelser om personregister aktualiserats.

Under perioden januari 1992–juli 1994 har inga ärenden som rör överklagande av Datainspektionens beslut enligt *lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.* förekommit hos regeringen.

Regeringens förslag: Datainspektionens beslut i ärenden enligt kreditupplysningslagen, inkassolagen och lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m., som hittills har överklagats hos regeringen, skall i fortsättningen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, dvs. hos länsrätt i första instans. Bestämmelserna om prövningstillstånd i Regeringsrätten skall inte gälla talan som Justitiekanslern för.

Mål om viten enligt kreditupplysningslagen och inkassolagen skall inte få föras vidare från länsrätt till kammarrätt, om inte prövningstillstånd har meddelats.

Ett beslut enligt lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. skall gälla omedelbart, om inte annat anges i beslutet.

Kreditupplysningsutredningens förslag: Datainspektionens beslut enligt kreditupplysningslagen skall överklagas hos länsrätten. Inga särregler vad gäller prövningstillstånd föreslås. (SOU 1993:110 s. 207 f.)

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrar sig i frågan tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Justitiekanslern* och *Länsrätten i Stockholms län* påpekar att samma terminologi borde användas som i förslaget rörande överklagande av ärenden enligt datalagen, nämligen att överklagande skall ske hos allmän förvaltningsdomstol.

Förslaget i promemorian om inkassolagen: Samma som regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget att Datainspektionens beslut skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol eller lämnar det utan erinran. *Sveriges Advokatsamfund* och *Svenska Inkassoföreningen* avstyrker förslaget att kräva prövningstillstånd för vitesmål i kammarrätten. *Länsrätten i Stockholms län* anser att Justitiekanslern borde generellt kunna föra talan även i kammarrätten utan krav på prövningstillstånd.

Förslaget i Finansdepartementets promemoria: Datainspektionens beslut enligt lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Justitiekanslern samt företrädare för *Datainspektionen* har förklarat sig inte ha någon erinran mot förslaget. Företrädare för *Riksskatteverket* påpekar att ett flerstansförfarande kan äventyra snabbheten och effektiviteten i revisionsarbetet.

Skälen för regeringens förslag: I förarbetena till kreditupplysningslagens bestämmelser om överklagande fördes ingen närmare diskussion om till vilken instans Datainspektionens beslut borde överklagas. Där hänvisades endast till att samma ordning som den föreslagna gällde enligt datalagen (se prop. 1973:155 s. 156 f.). I förarbetena till inkassolagen hänvisades till den ordning som gällde enligt datalagen och kreditupplysningslagen (se prop. 1974:42 s. 115). Även i förarbetena till

lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. hänvisades till datalagens bestämmelser om överklagande (se prop. 1987/88:65 s. 82).

Prop. 1994/95:51

Utgångspunkten bör vara att samma ordning för överklagande även i fortsättningen skall gälla enligt nu behandlade lagar som enligt datalagen. Inte sällan är det nämligen så att Datainspektionen i ett ärende enligt kreditupplysningslagen eller inkassolagen har att ta ställning till en fråga om personregister som skall bedömas enligt datalagen. Det är också naturligt att samma överinstans prövar ärenden enligt såväl inkassolagen som kreditupplysningslagen. Dessa två ärendetyper rör delvis likartade sakförhållanden och har även i övrigt många drag gemensamma. Lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. gäller endast åtgärder som innefattar automatisk databehandling av personuppgifter i personregister enligt datalagen. De ärendena bör därför följa samma principer om överklagande som ärenden enligt datalagen.

I prop. 1993/94:217 En reformerad datalag föreslås att regeringens prövning av överklaganden av ärenden enligt datalagen skall upphöra. Datainspektionens beslut skall i stället enligt förslaget överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. En sådan ordning ligger i linje med bl.a. det arbete som sedan flera år pågår inom regeringskansliet i syfte att minska regeringens befattning med förvaltningsärenden (se prop. 1993/94:116 s. 12).

Kreditupplysningsutredningen föreslår som nämnts att Datainspektionens beslut enligt kreditupplysningslagen i fortsättningen skall överklagas hos länsrätten. Utredningen anför bl.a. följande (SOU 1993:110 s. 207).

Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) uppställer i artikel 6 krav på tillgång till domstolsprövning då fråga är om "civila rättigheter och skyldigheter". Hit räknas inte bara de rättigheter som traditionellt brukar hänföras till civilrätten. Även viktigare offentligrättslig reglering av individens näringsfrihet och frihet i ekonomiskt hänseende räknas hit. En kortfattad redovisning av artikel 6 och praxis finns i Ds Ju 1986:3.

Det får anses klart att sådana rättigheter och skyldigheter som omfattas av artikel 6 i Europakonventionen kan bli aktuella i kreditupplysnings- och inkassoärenden. Detta talar för att man inför en möjlighet till domstolsprövning på detta område. För en sådan ordning talar också att enligt artikel 22 i förslaget till EG direktiv om skydd för enskilda vid behandling av personuppgifter fysiska personer skall ha rätt till domstolsprövning.

Vad utredningen anför om artikel 6 i Europakonventionen har giltighet även för inkassoärenden. Med hänsyn till det och till behovet av likformighet mellan datalagen, kreditupplysningslagen och inkassolagen bör kreditupplysnings- och inkassoärenden överklagas till allmän förvaltningsdomstol så som har föreslagits för ärenden enligt datalagen. Av samma skäl bör ärenden enligt lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

En av grundtankarna i det reformarbete som bedrivits under senare år på rättsväsendets område har varit att tyngdpunkten i rättskipningen skall ligga i första instans, dvs. – vad gäller de allmänna förvaltningsdomstolarna – att den första domstolsprövningen skall ske i länsrätt. I 1993 års budgetproposition ställde sig regeringen bakom denna princip (se prop. 1992/93:100 bil. 3, s. 24 f. och s. 93). Riksdagen godkände de riktlinjer som angavs i propositionen (se bet. 1992/93:JuU24, rskr. 1992/93:289). Kammarrätt bör således endast i undantagsfall vara första domstolsinstans. I konsekvens härmed kommer ett antal måltypen som i dag handläggs av kammarrätt som första instans att från och med den 1 oktober 1994 flyttas över till länsrätt (se prop. 1993/94:133, bet. 1993/94:JuU24, rskr. 1993/94:319, SFS 1994:435–443).

Tyngdpunkten i rättskipningen skall alltså ligga i första instans. Hanteringen av de överklagade besluten från Datainspektionen kommer på grund av forumreglerna att handläggas av endast en domstol i första instans. Detta innebär att domstolen, oavsett om det är Länsrätten i Stockholms län eller Kammarrätten i Stockholm, kommer att kunna bygga upp en kompetent och effektiv hantering av sådana mål. Nu behandlade ärenden är inte så särpräglade eller speciella att de enbart av sådana skäl bör handläggas av kammarrätt i första instans. Avgörande skäl talar i stället för att den första domstolsprövningen bör ske i länsrätt. Denna lösning har föreslagits även för datalagsärenden.

Vad gäller ärenden enligt lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. bör även nämnas att beslut enligt den lagen kan aktualiseras vid revision där åtgärder enligt lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet (tvångsåtgärdslagen) behövs tillgripas. Både i de skatteförfattningar som reglerar revisionsinstitutet och i tvångsåtgärdslagen finns regler om skatterevisors eller granskningsledares befogenheter att granska ADB-baserade räkenskaper. Om parterna inte kan komma överens, skall i första hand länsrätt besluta om en viss upptagning skall undantas granskning och om eventuella begränsningar i rätten att använda tekniska hjälpmedel och sökbegrepp vid kontrollen (3 kap. 14 och 14 a §§ taxeringslagen [1990:324] samt 17 och 18 §§ tvångsåtgärdslagen). Enligt 25 § tredje stycket tvångsåtgärdslagen är bestämmelserna i 2–4 och 6 §§ lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. tillämpliga vid eftersökning och omhändertagande av upptagning för automatisk databehandling. Även detta samband talar för att instansordningen vid överklagandet enligt den sistnämnda lagen bör ändras.

I skatteutredningar gäller generellt att domstols beslut i fråga om skattemyndigheternas rätt att ta del av t.ex. ADB-upptagningar gäller omedelbart om inte annat anges i beslutet (jfr 3 kap. 14 c § andra stycket taxeringslagen samt 21 § tredje och fjärde styckena tvångsåtgärdslagen). Regeln har motiverats av snabbhets- och effektivitetsskäl för att undanröja de nackdelar som en längre instanskedja kan medföra. Motsvarande ordning bör gälla vid beslut av såväl Datainspektionen som domstol enligt lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. Förutom de nämnda snabbhets- och effektivitetsskälen talar, som Lagrådet påpekar, även intresset av att skydda de

registrerades integritet för att beslut enligt 4 § sistnämnda lag bör bli omedelbart giltiga.

Från och med den 1 oktober 1994 kommer generella regler om prövningstillstånd i kammarrätt att gälla (34 a § förvaltningsprocesslagen i dess lydelse enligt SFS 1994:436). Dessa regler förutsätter att frågan om prövningstillstånd skall krävas blir reglerad för varje måltyp för sig. Överklaganden av beslut enligt kreditupplysningslagen, inkassolagen och lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. blir nya målgrupper för domstolarna. Därför kommer det inte att finnas någon fast domstolspraxis. Målen innefattar ibland komplicerade ställningstaganden. De kommer att utgöra antalsmässigt små målgrupper. Detta gör sammantaget att det för närvarande inte bör införas prövningstillstånd i ledet länsrätt-kammarrätt.

Även i detta avseende överensstämmer förslaget i sak med vad som i propositionen om en reformerad datalag föreslås gälla för ärenden enligt datalagen.

Däremot föreslås i den propositionen att prövningstillstånd skall införas i mål om vite. Om detta anförs följande (se prop. 1993/94:217 s. 28).

Sedan en tid krävs prövningstillstånd i hovrätten för bl.a. bötesmål. Det offentlighetsrättsliga vitet påminner om böter. Vad som främst skiljer det individuella vitet från böter är att vitet i förväg bestäms till ett visst belopp. Såvitt avser frågan om prövningstillstånd finns inte anledning att behandla mål om vite på annat sätt än bötesmål. Med prövningstillstånd kan det förutses att vitesmål vinner laga kraft i ett tidigare skede än annars. Att så blir fallet har den fördelen att reaktionen mot den som bryter mot ett vitesföreläggande kommer relativt omgående.

Det anförda har giltighet även för kreditupplysnings- och inkassoärenden. Även i sådana ärenden bör alltså prövningstillstånd krävas för att en fråga om vite skall få föras upp till kammarrätt. I mål enligt lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. aktualiserar inte frågor om vite.

Också i fortsättningen bör Justitiekanslern ha rätt att föra talan för att ta till vara allmänna intressen.

Enligt ett förslag i propositionen om en reformerad datalag skall det aldrig behövas prövningstillstånd när Justitiekanslern för talan i kammarrätt. I propositionen föreslås vidare en ändring i 35 § förvaltningsprocesslagen av innebörd att den paragrafens bestämmelser om prövningstillstånd vid överklagande till Regeringsrätten inte skall gälla talan som Justitiekanslern för i mål enligt datalagen.

Frågan huruvida Justitiekanslern skall vara undantagen från kravet på prövningstillstånd i Regeringsrätten behandlas i ett vidare perspektiv i betänkandet Några frågor angående Regeringsrätten (SOU 1992:138). Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu i Justitiedepartementet. I avvaktan på resultatet av det beredningsarbetet bör nu endast de ändringar göras som behövs för att anpassa de nu behandlade ärendenas handläggning till regelsystemet i övrigt. Lämpligast är att följa mönstret från propositionen om en reformerad datalag. I 35 § förvaltningspro-

cesslagen bör således föreskrivas att prövningstillstånd inte behövs när Justitiekanslern för talan i Regeringsrätten i mål enligt kreditupplysningslagen, inkassolagen och lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.

Som konstateras i propositionen om en reformerad datalag är regeringen överinstans för Datainspektionens beslut om avgifter enligt förordningen (1982:481) om avgifter för Datainspektionens verksamhet (prop. 1993/94:217 s. 28). Detta gäller även avgifter för ansökan och anmälan i kreditupplysnings- och inkassoärenden. Även de fallen bör föras över till allmän förvaltningsdomstol. Detta görs dock genom förordningsändringar och kräver inte beslut av riksdagen.

Ett genomförande av förslaget om överflyttande av ärenden från regeringen till allmän förvaltningsdomstol leder till en följdändring i 9 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100).

6 Ikraftträdande m.m.

I propositionen om en reformerad datalag (prop. 1993/94:217) föreslås att lagändringarna skall träda i kraft den 1 januari 1995. Ändringarna i kreditupplysningslagen, inkassolagen och lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. bör träda i kraft samtidigt. Beslut som har meddelats före ikraftträdandet bör dock överklagas enligt de nuvarande bestämmelserna.

7 Kostnader

Genom förslaget tillförs förvaltningsdomstolarna nya målgrupper, vilket i sig kommer att leda till ökade kostnader. Antalet överklaganden till regeringen har dock varit litet; det rör sig om endast ett fåtal ärenden varje år. Det torde vara möjligt att klara av denna begränsade ökning inom ramen för befintliga resurser.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

23 §

Datainspektionens beslut *enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol*. Justitiekanslern får föra talan för att *ta till vara allmänna intressen*.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut om föreläggande eller utdömande av vite.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av Datainspektionens beslut.

Prop. 1994/95:51

Första stycket har ändrats så att Datainspektionens beslut skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i stället för hos regeringen. Med allmän förvaltningsdomstol avses länsrätt enligt 14 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar i dess lydelse från den 1 oktober 1994 (SFS 1994:435).

Bestämmelsen om att Justitiekanslern får föra talan för att ta till vara allmänna intressen är i sak oförändrad. Att Justitiekanslern skall ha möjlighet att överklaga hos Regeringsrätten oberoende av prövningstillstånd framgår av förslaget till ändring i 35 § förvaltningsprocesslagen.

Första stycket har även redigerats språkligt.

Det nya *andra stycket*, som har utformats i enlighet med Lagrådets förslag, innebär att varken överklaganden av beslut om att förelägga vite eller beslut om att döma ut vite kan föras vidare från länsrätt till kammarrätt, om inte prövningstillstånd meddelas. Justeringen av lydelsen, i jämförelse med det till Lagrådet remitterade förslaget, innebär att lydelsen nu avviker från lydelsen i det förslag till motsvarande ändring i 25 § datalagen (1973:289) som förelagts riksdagen i prop. 1993/94:217. I sak överensstämmer dock förslagen. Det bör observeras att enligt ett förslag till ändring av 34 a § förvaltningsprocesslagen i den propositionen prövningstillstånd inte skall behövas när Justitiekanslern överklagar. Detta kommer att gälla även mål enligt kreditupplysningslagen.

Även övergångsbestämmelsen har justerats i enlighet med Lagrådets förslag.

8.2 Förslaget till lag om ändring i inkassolagen (1974:182)

19 §

Datainspektionens beslut *enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol*. Justitiekanslern får föra talan för att *ta till vara allmänna intressen*.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut om föreläggande eller utdömande av vite

Författningskommentaren till förslaget till ändring i kreditupplysningslagen har relevans även för förslaget till ändring i inkassolagen.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.

6 §

Den som har beslutat om revision och den hos vilken revisionen sker får överklaga Datainspektionens beslut enligt denna lag *hos allmän förvaltningsdomstol*. Även Justitiekanslern får *föra talan* för att ta till vara allmänna intressen.

Ett beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte annat anges i beslutet.

Genom ändringen i *första stycket* anges nu att Datainspektionens beslut enligt lagen skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i stället för hos regeringen. Som nämnts avses med allmän förvaltningsdomstol länsrätt (14 § lagen [1971:289] om allmänna förvaltningsdomstolar i dess lydelse från den 1 oktober 1994 [SFS 1994:435]). Eftersom instansordningen ändras bör inte Justitiekanslerns möjlighet att föra talan vara begränsad till överklagande av Datainspektionens beslut. För att klargöra att Justitiekanslern får överklaga förvaltningsdomstolarnas beslut anges i paragrafen att Justitiekanslern får föra talan för att ta till vara allmänna intressen. Beträffande kravet på prövningstillstånd i sådana fall hänvisas till kommentaren till förslaget till ändring i förvaltningsprocesslagen.

Skälen till regeln i det nya *andra stycket*, som har utformats i enlighet med Lagrådets förslag, har redovisats i avsnitt 5.

8.4 Förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

35 §

Ett överklagande av kammarrättens beslut i ett mål som har väckts hos kammarrätten genom överklagande, underställning eller ansökan prövas av Regeringsrätten endast om Regeringsrätten har meddelat prövningstillstånd.

Meddelas inte prövningstillstånd, står kammarrättens beslut fast. En upplysning om detta skall tas in i Regeringsrättens beslut.

Vad som sägs i första stycket gäller inte

1. talan som Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern för i mål om disciplinansvar eller om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom hälso- eller sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller om återkallelse av behörighet att utöva veterinäryrket,

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt datalagen (1973:289), kreditupplysningslagen (1973:1173), inkassolagen (1974:182), lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. eller lagen (1990:484) om övervakningskameror m.m.

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövningstillstånd vid överklaganden till Regeringsrätten. I *tredje stycket* har gjorts ett tillägg som innebär att det inte krävs prövningstillstånd när Justitiekanslern för talan i Regeringsrätten i mål enligt kreditupplysningslagen, inkassolagen eller lagen om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. Lagändringen är att se som ett provisorium i avvaktan på att frågan huruvida Justitiekanslern skall vara undantagen från kravet på prövningstillstånd när han för talan i Regeringsrätten får en generell lösning.

9 kap. 6 §

Sekretess gäller hos Datainspektionen i ärende om tillstånd eller tillsyn, som enligt lag ankommer på inspektionen, och i ärende om sådant bistånd som avses i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Har uppgift, för vilken gäller sekretess enligt vad nu har sagts, lämnats till Justitiekanslern, gäller sekretessen också där.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

De framlagda förslagen att Datainspektionens beslut skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i stället för hos regeringen leder till att det inte längre kommer att finnas några beslut av Datainspektionen om tillstånd eller tillsyn som överklagas hos regeringen. Bestämmelsen i förevarande paragraf om överförande av sekretess till regeringen i sådana fall fyller därigenom ingen funktion. Orden "regeringen eller" i första styckets andra mening har därför tagits bort.

Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs i fråga om kreditupplysningslagen (1973:1173)

dels att 2, 4-11, 13-20, 22 och 23 §§ samt rubriken före 5 § skall ha följande lydelse,

dels att närmast före 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14 och 23 §§ skall införas nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Överklagande

23 §

Talan mot datainspektionens beslut föres hos regeringen genom besvär. Justitiekanslern får föra talan för att tillvarata allmänna intressen.

Datainspektionens och Finansinspektionens beslut enligt denna lag får överklagas till länsrätten. Justitiekanslern får föra talan för att ta tillvara allmänna intressen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Föreskrifter som har meddelats av Datainspektionen med stöd av äldre bestämmelser gäller, om inte annat beslutas av inspektionen, även efter ikraftträdandet, dock längst till utgången av juni 1995.

Efter remiss har yttranden över betänkandet *Integritet och effektivitet på kreditupplysningsområdet* (SOU 1993:110) avgetts av Sveriges riksbank, Justitiekanslern, Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Domstolsverket, Datainspektionen, Kommerskollegium, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Riksskatteverket, Närings- och teknikutvecklingsverket, Konkurrensverket, Konsumentverket, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenska Bankföreningen, Finansbolagens Förening, Sveriges Industriförbund, Grossistförbundet Svensk Handel, Sveriges Köpmannaförbund, Företagarnas Riksorganisation, Kooperativa Förbundet, Svenska Petroleuminstitutet, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Fondhandlareföreningen, Stads-hypotek AB, Svenska Handelskammarförbundet, Sveriges Advokatsamfund, Svenska Inkassoföreningen, Svenska Kreditmannaföreningen i Stockholm, Upplysningscentralen UC AB och Dun & Bradstreet Soliditet AB.

Vidare har Svenska Postorderföreningen avgett ett yttrande.

Riksskatteverket har bifogat yttranden av Kronofogdemyndigheten i Jönköpings län och det s.k. INDEX-projektet.

Motorbranschens Riksförbund, Sveriges Allmänna Hypoteksbank, Svenska Skeppshypotekskassan, Föreningen för Köpmannakonton, Industrins Finansförening, Sveriges Bankkunders Riksförbund och AB Svensk Upplysningstjänst har beretts tillfälle att avge yttrande men avstått från att yttra sig.

1 Förslag till lag om ändring i inkassolagen (1974:182)

Härigenom föreskrivs att 19 § inkassolagen (1974:182) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan mot Datainspektionens beslut föres hos regeringen genom besvär. Justitiekanslern får föra talan för att tillvarata allmänna intressen.

Föreslagen lydelse

19 §

Datainspektionens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Justitiekanslern får föra talan för att ta till vara allmänna intressen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av mål om viten till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Beslut som har meddelats av Datainspektionen före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

2 Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs att 35 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1993/94:217 *Föreslagen lydelse*

35 §

Ett överklagande av kammarrättens beslut i ett mål som har väckts hos kammarrätten genom överklagande eller underställning prövas av Regeringsrätten endast om Regeringsrätten har meddelat prövningstillstånd.

Meddelas inte prövningstillstånd, står kammarrättens beslut fast. En upplysning om detta skall tas in i Regeringsrättens beslut.

Vad som sägs i första stycket gäller inte

1. talan som Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern för i mål om disciplinansvar eller om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom hälso- eller sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller om återkallelse av behörighet att utöva veterinäryrket,

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt datalagen (1973:289) eller lagen (1990:484) om över- vakningskameror m.m.	2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt datalagen (1973:289), <i>inkassolagen</i> (1974:182) eller lagen (1990:484) om övervak- ningskameror m.m.	Prop. 1994/95:51 Bilaga 3
---	--	------------------------------

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Remissinstanser, Promemorian Överklagande av Datainspektionens beslut i ärenden enligt inkassola- gen

Prop. 1994/95:51
Bilaga 4

Efter remiss har yttranden över promemorian Överklagande av Datainspektionens beslut i ärenden enligt inkassolagen avgetts av Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Datainspektionen, Domstolsverket, Finansinspektionen, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Sveriges Advokatsamfund och Svenska Inkassoföreningen.

Sveriges Inkassoorganisation har beretts tillfälle att yttra sig men avstått från det.

1. Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs att 23 § kreditupplysningslagen (1973:1173)⁵ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan mot Datainspektionens beslut *föres* hos *regeringen genom besvär*. Justitiekanslern får föra talan för att *tillvarata* allmänna intressen.

Föreslagen lydelse

23 §

Datainspektionens beslut *enligt denna lag får överklagas* hos *allmän förvaltningsdomstol*. Justitiekanslern får föra talan för att *ta till vara* allmänna intressen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av mål om viten till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Beslut som har meddelats av Datainspektionen före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

2. Förslag till lag om ändring i inkassolagen (1974:182)

Härigenom föreskrivs att 19 § inkassolagen (1974:182)⁶ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan mot Datainspektionens beslut *föres* hos *regeringen genom besvär*. Justitiekanslern får föra talan för att *tillvarata* allmänna intressen.

Föreslagen lydelse

19 §

Datainspektionens beslut *enligt denna lag får överklagas* hos *allmän förvaltningsdomstol*. Justitiekanslern får föra talan för att *ta till vara* allmänna intressen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av mål om viten till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Beslut som har meddelats av Datainspektionen före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

⁵ Lagen omtryckt 1981:737.

⁶ Lagen omtryckt 1981:738.

3. Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

6 §⁷

Den som har beslutat om revision och den hos vilken revisionen sker får överklaga Datainspektionens beslut enligt denna lag *till regeringen*. Även Justitiekanslern får *överklaga ett sådant beslut* för att ta till vara allmänna intressen.

Föreslagen lydelse

Den som har beslutat om revision och den hos vilken revisionen sker får överklaga Datainspektionens beslut enligt denna lag *hos allmän förvaltningsdomstol*. Även Justitiekanslern får *föra talan* för att ta till vara allmänna intressen.

Ett beslut av en förvaltningsdomstol enligt denna lag gäller omedelbart om inte annat anges i beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Beslut som har meddelats av Datainspektionen före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser.

4. Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs att 35 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1993/94:217 *Föreslagen lydelse*

35 §

Ett överklagande av kammarrättens beslut i ett mål som har väckts hos kammarrätten genom överklagande eller underställning prövas av Regeringsrätten endast om Regeringsrätten har meddelat prövningstillstånd.

Meddelas inte prövningstillstånd, står kammarrättens beslut fast. En upplysning om detta skall tas in i Regeringsrättens beslut.

Vad som sägs i första stycket gäller inte

1. talan som Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern för i mål om disciplinansvar eller om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom hälso- eller sjukvården, tandvården eller detalj-

⁷ Senaste lydelse 1994:478.

handeln med läkemedel eller om återkallelse av behörighet att utöva veterinäryrket,

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt datalagen (1973:289) eller lagen (1990:484) om övervakningskameror m.m.

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt datalagen (1973:289), *kreditupplysningslagen* (1973:1173), *inkassolagen* (1974:182), *lagen* (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. eller lagen (1990:484) om övervakningskameror m.m.

Prop. 1994/95:51
Bilaga 5

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

5. Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap. **6 §⁸**

Sekretess gäller hos Datainspektionen i ärende om tillstånd eller tillsyn, som enligt lag ankommer på inspektionen, och i ärende om sådant bistånd som avses i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Har uppgift, för vilken gäller sekretess enligt vad nu har sagts, lämnats till *regeringen eller* Justitiekanslern, gäller sekretessen också där.

Sekretess gäller hos Datainspektionen i ärende om tillstånd eller tillsyn, som enligt lag ankommer på inspektionen, och i ärende om sådant bistånd som avses i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Har uppgift, för vilken gäller sekretess enligt vad nu har sagts, lämnats till Justitiekanslern, gäller sekretessen också där.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

⁸ Senaste lydelse 1982:447.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Äldre föreskrifter gäller
fortfarande i fråga om uppgifter i ärenden i vilka Datainspektionen har
meddelat beslut före ikraftträdandet.

Prop. 1994/95:51

Bilaga 5

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1994-09-15

Närvarande: f.d. regeringsrådet Magnus Sjöberg, justitierådet Johan Munck, regeringsrådet Leif Lindstam.

Enligt en lagrådsremiss den 1 september 1994 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173), m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Erik Brattgård.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

I 23 § andra stycket föreslås att prövningstillstånd skall krävas vid överklagande av mål om viten till kammarrätten. Enligt kommentaren till den föreslagna bestämmelsen är avsikten att kravet på prövningstillstånd skall gälla både vid överklagande av beslut om föreläggande av vite, vilka beslut i första instans fattas av Datainspektionen, och vid överklagande av beslut om utdömande av vite, vilka beslut enligt 6 § första stycket lagen (1985:206) om viten i första instans fattas av länsrätt. Lagrådet har inte några erinringar mot att prövningstillstånd krävs även i det fall länsrätt är första instans (jfr prop. 1993/94:133 s. 34). Den i författningskommentaren angivna avsikten bör dock komma till klart uttryck i 23 § andra stycket. Bestämmelsen bör därför enligt Lagrådet efter även vissa redaktionella justeringar ges följande utformning:

"Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut om föreläggande eller utdömande av vite."

Enligt de föreslagna bestämmelserna om lagens ikraftträdande skall beslut som har meddelats av Datainspektionen före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser. Eftersom prövningstillstånd f.n. inte krävs då länsrätts beslut om utdömande av vite överklagas till kammarrätt enligt 33 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), bör äldre bestämmelser gälla även för beslut av detta slag som har meddelats före ikraftträdandet.

Ikraftträdandebestämmelserna bör enligt Lagrådet utformas på följande sätt:

"Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Beslut som har meddelats före ikraftträdandet överklagas enligt äldre bestämmelser."

19 § och ikraftträdandebestämmelserna bör enligt Lagrådet ändras på samma sätt som förslaget till ändring i kreditupplysningslagen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m m

I 6 § andra stycket föreskrivs enligt remissförslaget att ett beslut av en förvaltningsdomstol enligt lagen gäller omedelbart, om inte annat anges i beslutet. Av den allmänna motiveringen (avsnitt 5) framgår att bestämmelsen utformats efter förebild av regleringen i 3 kap 14 c § taxeringslagen (1990:324) och 21 § lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet. Enligt sistnämnda båda lagar utgör ett beslut av förvaltningsdomstol i här aktuella fall en förutsättning för att granskningen skall få avse en viss handling, och föreskrifterna om omedelbar giltighet av sådana beslut har med hänsyn härtill motiverats av snabbhets- och effektivitetsskäl.

Den nu förevarande lagen har en annan konstruktion. Något särskilt beslut av Datainspektionen eller av domstol enligt lagen behövs inte för att automatisk databehandling skall få äga rum, men Datainspektionen har enligt 4 § tillagts befogenhet att meddela föreskrifter i särskilda fall i den mån det behövs för att förebygga risk för otillbörligt intrång i personlig integritet. Det är snarast integritetsskäl som talar för att dessa föreskrifter bör bli omedelbart giltiga. Detta bör emellertid i så fall gälla inte bara föreskrifter som efter överklagande beslutats av förvaltningsdomstol utan också sådana som har beslutats av Datainspektionen.

Lagrådet förordar med hänvisning till det anförda att det i 6 § andra stycket generellt anges att beslut enligt lagen gäller omedelbart, om inte annat anges i beslutet.

Övriga lagförslag lämnas utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 oktober 1994

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusman, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1994/95:51 Överklagande av Datainspektionens beslut i vissa ärenden.

